

Uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego

z dnia 23 marca 2006 r.

I UZP 5/05

Przewodniczący Prezes SN Walerian Sanetra, Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Jerzy Kuźniar, Zbigniew Myszka, Herbert Szurgacz (sprawozdawca, uzasadnienie), Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca), Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Prokuratury Krajowej Jana Szewczyka, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 marca 2006 r. sprawy z odwołania Józefa Leonarda J. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w B. o rentę z tytułu niezdolności do pracy i dodatek pielęgnacyjny, na skutek przedstawionego przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 15 grudnia 2005 r. [...] następującego zagadnienia prawnego:

„Czy ubezpieczony, który stał się niezdolny do pracy po ukończeniu 30 roku życia nabywa prawo do renty po udowodnieniu 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz całkowitej niezdolności do pracy (art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst - Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.), czy dodatkowo musi wykazać pięcioletni okres ubezpieczenia przed powstaniem niezdolności do pracy lub złożenia wniosku z art. 58 ust. 2 tej ustawy?”

p o d j ą ł uchwałę:

Renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy (art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zmianami), bez potrzeby wykazywania przewidzianego w art. 58 ust. 2 tej ustawy pięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego przypadającego

w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy.

U z a s a d n i e

Sąd Najwyższy, postanowieniem z dnia 15 grudnia 2005 r. (I UK 194/05) przekazał powiększonemu składowi Sądu Najwyższego następujące zagadnienie prawne: „Czy ubezpieczony, który stał się niezdolny do pracy po ukończeniu 30 roku życia nabywa prawo do renty po udowodnieniu 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz całkowitej niezdolności do pracy (art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 ze zm.) czy dodatkowo musi wykazać pięcioletni okres ubezpieczenia przed powstaniem niezdolności do pracy lub złożenia wniosku z art. 58 ust. 2 tej ustawy.”

Powyższe zagadnienie pojawiło się przy rozpoznawaniu sprawy, której stan faktyczny był następujący. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Suwałkach wyrokiem z dnia 24 listopada 2004 r., zmieniając decyzję Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w B., przyznał na stałe ubezpieczonemu Józefowi Leonardowi J. rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 1 października 2003 r. Z ustaleń wynikało, że jest on od dnia 22 października 2003 r. całkowicie niezdolny do pracy oraz udowodnił okres ubezpieczenia wynoszący ponad 25 lat, więc - stosownie do art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) - spełnił warunki do uzyskania dochodzonego świadczenia.

W apelacji organ rentowy podniósł, że ubezpieczony nie nabył prawa do renty, gdyż nie spełnił warunku określonego w art. 58 ust. 1 pkt 5 i ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach, nie udowodnił bowiem pięcioletniego okresu ubezpieczenia ani w ostatnim dziesięcioleciu przed złożeniem wniosku (od dnia 12 maja 1994 r. do dnia 12 maja 2004 r.), ani w dziesięcioleciu przed powstaniem całkowitej niezdolności do pracy (od dnia 30 listopada 1993 r. do dnia 30 listopada 2003 r.).

Wyrokiem z dnia 23 marca 2005 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku oddalił apelację. Zaaprobował przyporządkowanie przez Sąd pierwszej instancji bezspornych ustaleń faktycznych pod art. 57 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach i podzielił pogląd, że przepis ten określa warunki nabycia prawa do renty przez osobę całkowi-

cie niezdolną do pracy wyczerpująco i że wobec niej nie bada się spełnienia dodatkowo warunku z art. 58 ust. 2 ustawy, czyli wykazania pięcioletniego okresu ubezpieczenia w ostatnim dziesięcioleciu.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w B. oparł skargę kasacyjną na podstawie naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 57 ust. 2 w związku z art. 57 ust. 1 pkt 2 i niezastosowanie art. 58 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 58 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach, prowadzące do przyjęcia, że spełnienie warunków z art. 57 ust. 2 ustawy zwalnia ubezpieczonego ze spełnienia warunków określonych w art. 57 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 58 ust. 1 pkt 5 i ust. 2 ustawy. W ocenie skarżącego, niejasny wzajemny stosunek nowowprowadzonego art. 57 ust. 2 do przepisów ustawy o emeryturach i rentach, pierwotnie regulujących prawo do renty, nasuwa wątpliwości co do wymagań stawianych osobie spełniającej warunki przewidziane w tym przepisie, lecz nie wypełniającej warunku określonego w art. 58 ust. 1 i ust. 2 ustawy.

Przedstawiając zagadnienie prawne Sąd Najwyższy podkreślił, że do tej pory art. 57 ust. 2 był wykładany jednolicie tylko w zakresie uchylenia wymagania wykazania związku czasowego między powstaniem niezdolności do pracy z pozostawaniem w ubezpieczeniu. Przyjmowano, że ubezpieczony całkowicie niezdolny do pracy nie musi wykazać, iż jego niezdolność do pracy powstała w okresach wymienionych w art. 57 ust. 1 pkt 3 albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. Rozbieżność zarysowała się natomiast co do treści art. 58 ustawy, a w szczególności wskazanego w ust. 2 - niewyłączonego wprost przez art. 57 ust. 2 - warunku posiadania okresu składkowego i nieskładkowego (art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej).

W wyrokach z dnia 23 marca 2005 r., II UK 187/04 (OSNP 2006 nr 5-6, poz. 91), z dnia 22 czerwca 2005 r. (I UK 352/04) oraz z dnia 5 lipca 2005 r. (I UK 2/05) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że warunek ten uważa się za spełniony tylko wówczas, gdy ubezpieczony wykaże minimalny okres ubezpieczenia (okres składkowy i nieskładkowy). Jednocześnie wyraził pogląd, że stosownie do art. 57 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach, prawo do renty osoby, która stała się całkowicie niezdolna do pracy po ukończeniu 30 lat życia i udowodniła okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny, powstaje wówczas, gdy spełnione zostaną także przesłanki przewidziane w art. 58 ust. 2 tej ustawy. Od wprowadzenia w systemie ubezpieczeń społecznych świadczenia rentowego, przysługujące-

go w związku z niezdolnością do pracy, warunkiem jego uzyskania było kumulatywne wykazanie określonego stanu zdrowia powodującego inwalidztwo (niezdolność do pracy), wymaganego okresu zatrudnienia z okresami równorzędnymi i (lub) zaliczalnymi (okresami składkowymi i nieskładkowymi) oraz powstania niezdolności do pracy w ściśle przewidzianych okresach czasu. Art. 57 ust. 2 ustawy o e.r. z FUS nie reguluje samodzielnie uprawnień osób całkowicie niezdolnych do pracy z określonym stażem ubezpieczeniowym skoro wyraźnie odwołuje się tylko do punktu trzeciego art. 57 ust. 1.

Odmienne stanowisko zajął z kolei Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 listopada 2005 r., I UK 67/05. Przyjął bowiem, że prawo do renty ujęte w art. 57 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach nie jest uzależnione od wykazania 5 lat ubezpieczenia w dziesięcioleciu przed powstaniem niezdolności do pracy lub przed złożeniem wniosku. Omawiany przepis zinterpretował w ten sposób, że za „wymagany okres ubezpieczenia” w rozumieniu art. 57 ust. 1 pkt 2 uznał posiadanie 25 (20)-letniego okresu ubezpieczenia i że legitymowanie się takim okresem zwalnia osoby całkowicie niezdolne do pracy od obowiązku spełnienia warunku określonego w art. 58 ust. 1 pkt 5 i ust. 2 ustawy. Okresy składkowe i nieskładkowe przewidziane w art. 58 są krótsze od wymienionych w art. 57 ust. 2 i niewystarczające do spełnienia warunków rentowych przez ubezpieczonego całkowicie niezdolnego do pracy, a z tego wynika, że warunki co do okresu składkowego i nieskładkowego wymienione w art. 57 ust. 2 zastępują warunki określone w art. 58. Sąd Najwyższy podkreślił odrębność ubezpieczenia rentowego od ubezpieczenia emerytalnego. Zdarzeniem uprawniającym do świadczeń jest powstanie niezdolności do pracy, które może nastąpić w każdym czasie. Źródłem świadczeń jest fundusz rentowy, powstały ze składek, w konsekwencji ze świadczeń korzystają osoby podlegające ubezpieczeniu w czasie, kiedy wystąpiło objęte ubezpieczeniem zdarzenie, a ponadto mogą wykazać się odpowiednio długim okresem ubezpieczenia, stosownie do możliwości skorzystania z ubezpieczenia. W ten sposób zostały ukształtowane przesłanki prawa do renty w obowiązujących przepisach. Uzupełniając dotychczasową regulację przepisem art. 57 ust. 2 ustawodawca uznał, że okres ubezpieczenia w wymiarze pozwalającym na uzyskanie prawa do emerytury po osiągnięciu wieku emerytalnego jest wystarczający do przyznania prawa do renty takiej osobie całkowicie niezdolnej do pracy, której niezdolność do pracy powstała przed objęciem jej ubezpieczeniem, a także takiej, której niezdolność do pracy powstała po upływie 18 miesięcy od ustania ubezpieczenia .

Stwierdzona rozbieżność w dotychczasowym orzecznictwie uzasadnia przedstawienie składowi powiększonemu Sądu Najwyższego zagadnienia prawnego ujętego w treści postanowienia. Sąd Najwyższy w składzie przedstawiającym zagadnienie prawne wyraził pogląd, że interpretacja art. 57 ust.2 ustawy o e. r. z FUS sformułowana w wyroku z dnia 25 listopada 2005 r., I UK 67/05 jest zgodna z intencją ustawodawcy, wyrażoną w uzasadnieniu projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, że złagodzenie warunków wymaganych do uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy ma dotyczyć osób, które z chwilą osiągnięcia wieku emerytalnego będą miały prawo do emerytury i którym w dotychczasowym stanie prawnym Prezes ZUS mógł przyznać w drodze wyjątku renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o udzielenie odpowiedzi, że osoba spełniająca warunki art. 57 ust. 2 nabywa prawo do renty bez konieczności dodatkowego wykazywania 5-letniego okresu ubezpieczenia przed powstaniem niezdolności do pracy lub złożenia wniosku o rentę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Dokonana ustawą z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. Nr 135, poz. 1268) nowelizacja ustawy o emeryturach i rentach z FUS, polegająca na dodaniu do dotychczasowego brzmienia art. 57 nowego ustępu 2 oznaczała poważną ingerencję ustawodawcy w utrwalony system przesłanek prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W gruncie rzeczy, konstrukcja przesłanek prawa do renty, pomijając różnice sformułowań (za którymi kryły się jednak również pewne różnice merytoryczne, np. inwalidztwo - niezdolność do pracy), utrzymywała się od dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Stosownie do art. 57 ustawy o e. i r. z FUS sprzed jego zmiany renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki: 1) jest niezdolny do pracy; 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy; 3) niezdolność do pracy powstała w okresach wymienionych w tym przepisie albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. W myśl dodanego ustępu 2 przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Powołane przez Sąd Najwyższy przedstawiający zagadnienie prawne orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 23 marca oraz 22 czerwca 2005 r. w kwestii relacji między art. 57 ust. 1 oraz ust. 2 tego przepisu, a w konsekwencji również relacji ust. 2 do art. 58 ustawy, opierały się wykładni na językowo-logicznej ust. 2, skoro wprowadzony do art. 57 nowy ust. 2 wyraźnie stwierdza, że do osób w nim wymienionych nie stosuje się przepisu ust. 1 pkt 3, to znajdują do nich zastosowanie pozostałe przepisy ust. 1, tj. wymagania przewidziane punktami 1 i 2 w ich dotychczasowym rozumieniu. W konsekwencji tego stanowiska w sprawach rent dla osób z długim stażem ubezpieczeniowym i całkowicie niezdolnych do pracy znajduje oczywiście zastosowanie art. 58 ust. 2 ustawy o r. i e. z FUS.

Nie jest to jednak jedynie dopuszczalna interpretacja art. 57 ust. 2. Należy mianowicie zauważyć, że po nowelizacji art. 57 ustawą o rencie socjalnej z 2003 r. przepis ten składa się z dwu części nie tylko w znaczeniu formalnym - ustępu 1 i ustępu 2 - ale również w znaczeniu merytorycznym. Ustęp pierwszy określa dotychczasowe przesłanki prawa do renty. Ustęp drugi stanowi, że przepisu ust. 1 pkt 3, tj. przepisu określającego czas powstania niezdolności do pracy, nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. Koncentrując się na treści wymienionego przepisu w jego pełnym brzmieniu, należy dojść do wniosku, że w odniesieniu do osób, o których mowa w tym przepisie, ustawodawca zrezygnował nie tylko z wymagania, aby niezdolność do pracy powstała w okresach wymienionych w ustępie 1 pkt 3, ale ponadto określił w sposób szczególny wymagany dla nabycia przez nich prawa do renty okres składkowy i nieskładkowy oraz stopień niezdolności do pracy. Nie może budzić wątpliwości, że określony w art. 57 ust. 2 minimalny wymagany okres składkowy i nieskładkowy spełnia przewidziany ust. 1 pkt 2 warunek uzyskania prawa do renty w postaci posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego. Uzasadnia to w sumie wniosek, że przepis ust. 2 w sposób szczególny w porównaniu do przesłanek (warunków) przewidzianych w ust. 1 określa przesłanki prawa do renty. Argumentacja zawarta w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2005 r., I UK 352/04, że art. 57 ust. 2, stanowiący wyjątek od zasady istnienia związku między powstaniem niezdolności do pracy w niektórych okresach składkowych i nieskładkowych, jako szczególny podlega wykładni ścisłej i dlatego, skoro pozwala na niestosowanie wobec ubezpieczonego, którego dotyczy, wymagania z art. 57 ust. 1 pkt 3,

nie może uzasadniać wniosku iż obejmuje on również wymaganie z art. 57 ust. 1 pkt 2, koncentrując się na fragmencie ust. 2, nie uwzględnia całej treści tego przepisu i nie może mieć w związku z tym charakteru przesądzającego sporne zagadnienie.

Wymagany okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 57 ust. 1 pkt 2 określa przepis art. 58, według którego warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej określoną ilość lat w zależności od wieku, w którym powstała niezdolność do pracy; okres ten wynosi 5 lat jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat. Przepis art. 58 ust. 1 nie odnosi się do art. 57 ust. 2, który samodzielnie określił minimalny okres składkowy i nieskładkowy. Tym samym, w odniesieniu do kręgu osób, o których mowa w art. 58 ust. 1, nie znajduje zastosowania ustęp 2 tego przepisu, który w przypadku osób w wieku powyżej 30 lat wymaga, by 5-letni okres zatrudnienia przypadał w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy.

2. W uzasadnieniu wyroku z dnia 22 czerwca 2005 r., I UK 352/04 Sąd Najwyższy stwierdził, że od początku wprowadzenia w systemie ubezpieczenia społecznego ubezpieczenia rentowego przysługującego w związku z niezdolnością do pracy, a więc zarówno w stanach prawnych istniejących przed 1 stycznia 1999 r., jak i po wejściu w życie ustawy o e. i r. z FUS, warunkiem uzyskania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (renty inwalidzkiej) było kumulatywne spełnienie warunków: 1. istnienia niezdolności do pracy, 2. posiadania wymaganego okresu zatrudnienia (okresu składkowego i nieskładkowego), 3. powstania niezdolności do pracy w ściśle określonych przedziałach czasowych, przy czym generalna zasada powstania prawa do renty to nie tylko posiadanie wymaganego okresu ubezpieczenia i niezdolności do pracy, lecz także związek pomiędzy powstaniem tej niezdolności w niektórych okresach składkowych lub nieskładkowych w określonym czasie (tzw. warunek częstości ubezpieczenia).

Istotnie, przepisy prawa ubezpieczenia społecznego (zaopatrzenia emerytalnego) w okresie po 1954 r. wyraźnie formułowały wymaganie tzw. częstości ubezpieczenia. Sięgając jednak dalej wstecz do klasycznych regulacji ubezpieczenia społecznego należy stwierdzić, że ustawa z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz.U. Nr 51, poz. 396 ze zm.), obowiązująca w interesującym nas zakresie do wejścia w życie dekretu z 1954 r., przewidywała wyraźnie sytuację zwol-

nienia z warunku „częstości”. W myśl art. 153 tej ustawy „(1) prawo do renty inwalidzkiej przysługuje osobie, która: 1) jest inwalidą w rozumieniu niniejszej ustawy (art. 154), 2) przebyła w ubezpieczeniu 200 tygodni składkowych, które powinny przypadać na okres ostatnich dziesięciu lat przed powstaniem inwalidztwa (art. 154) z czego przynajmniej pięćdziesiąt tygodni składkowych na okres ostatnich trzech lat przed powstaniem inwalidztwa.... (3) Warunek przewidziany w punkcie 2 ustępu pierwszego, nie jest wymagany od osoby, która przebyła w ubezpieczeniu tysiąc tygodni składkowych, lub też taką liczbę tygodni składkowych ponad 200 tygodni składkowych, która stanowi $\frac{3}{4}$ liczby tygodni kalendarzowych, jakie upłynęły między datą początku ubezpieczenia i dniem powstania inwalidztwa”. Jak łatwo zauważyć, przepis zdania pierwszego ustępu 3 powołanego art. 153 ustawy scaleniowej jest zbieżny z art. 57 ust. 2 ustawy o e. i. r. z FUS, która wprowadziła jednak dodatkowy wymóg istnienia u ubezpieczonego całkowitej niezdolności do pracy. Ustawa scaleniowa z 1933 r. jest uważana za ustawę realizującą klasyczny model ubezpieczenia społecznego. W tych warunkach twierdzenie, że odejście przez ustawodawcę w 2003 r. w pewnym zakresie od warunku „częstości” miałoby być sprzeczne z ideą ubezpieczenia, nie wydaje się trafne.

W wyroku z dnia 25 listopada 2005 r., I UK 67/05 Sąd Najwyższy trafnie zwrócił uwagę na niektóre cechy ubezpieczenia rentowego. Dodatkowo należałoby podkreślić, że istota tego ubezpieczenia polega na stworzeniu, mocą przepisów prawa, wspólnoty ryzyka na wypadek zaistnienia niezdolności do pracy, w którym poprzez indywidualny wkład (składkę) jest realizowana ochrona socjalna osób, które stały się niezdolne do pracy. Między składką (okresem zatrudnienia) a świadczeniem nie ma symetrii, co nie oznacza dowolności w kształtowaniu przez prawo zarówno przesłanek uzyskania świadczenia, jak i jego wysokości. Nie wchodząc w te kwestie, stanowiące wynik różnych czynników, chodzi w tym miejscu jedynie o podkreślenie, że ukształtowanie prawa do renty w postaci wprowadzenia długości wymaganych okresów składkowych nie należy do istoty tego ubezpieczenia i np. rezygnacja przez ustawodawcę w pewnym zakresie z wymogu „częstości” ubezpieczenia (zatrudnienia) nie pozostaje w sprzeczności z „istotą” tego ubezpieczenia. W sumie, zdaniem Sądu Najwyższego, zaprezentowane powyżej rezultaty wykładni językowo-logicznej art. 57 ust. 2 ustawy o e. i. r. z FUS nie pozostają w sprzeczności z wykładnią systemową, a nawet znajdują w niej dodatkowe wsparcie.

3. Ze względu na społeczno-gospodarcze znaczenie rent z tytułu niezdolności do pracy wykładnia przepisów określających przesłanki nabycia prawa do renty musi być dokonywana ze szczególną ostrożnością. Wymaga to skonfrontowania rezultatów wykładni logiczno-językowej i systemowej z wykładnią funkcjonalną. Powszechnie uważa się, że liczba rencistów w Polsce jest (zbyt) wysoka. Otwarcie drogi dla uzyskania prawa do renty dla nowej kategorii osób mogłoby naruszyć dotychczasowy system ubezpieczenia rentowego. W kontekście nowej regulacji przewidzianej art. 57 ust. 2 ustawy o e. i r. z FUS takie niebezpieczeństwo nie zachodzi ze względu na surowe warunki uzyskania prawa do renty, którymi są długi staż pracy, równy wymaganiom uzyskania prawa do emerytury oraz wymóg istnienia u ubezpieczonego całkowitej niezdolności do pracy. Do czasu nowelizacji art. 57, część potencjalnie uprawnionych do renty według nowych przepisów, ubiegała się o renty wyjątkowe, przyznawane przez Prezesa ZUS w oparciu o art. 83 ustawy. Rocznie dotyczyło to około 500 osób. W uzasadnieniu projektu ustawy (druk sejmowy nr 1391 z dnia 12 lutego 2003 r.) stwierdzono, że poszerzenie kręgu osób uprawnionych do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy „w istocie nie zwiększy wydatków z budżetu państwa”. Sąd Najwyższy w składzie przedstawiającym zagadnienie prawne poszerzonemu składowi Sądu Najwyższego, w uzasadnieniu postanowienia zdaje się podzielać motywy, które skłoniły rząd do przedstawienia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany art. 57 ustawy o e. i r. z FUS, polegającej na przeniesieniu sytuacji osób z długim stażem ubezpieczeniowym i całkowicie niezdolnych do pracy ze statusu ubiegających się o świadczenie przyznawane na zasadzie wyjątku, w oparciu o uznanie Prezesa ZUS, do statusu osób mających prawo podmiotowe do renty. Zdaniem Sądu Najwyższego w składzie orzekającym, tego sprawiedliwościowego aspektu nie można pomijać w rozstrzygnięciu zagadnienia prawnego. Przemawia on na rzecz przedstawionej interpretacji art. 57 ust. 2 ustawy o e. i r. z FUS.

Z przytoczonych motywów udzielono odpowiedzi jak w sentencji uchwały.

=====